

СӨЖ

Тақырыбы: АУТИСТ-ЖАНБЫР БАЛАЛАРҒЫ

Орындаған: Дүйсен Арайлым
Группа: 301 «А»

Үшінші МЫҢЖЫЛДЫҚТЫҢ жұмбағы

**2008 жылдан бастап БҰҰ Бас
Ассамблеясы 2 сәуір
Дүниежүзілік аутизм туралы
ақпарат тарату күні
жариялады**

СТАТИСТИКА

Бүгінгі күні әлемде 6,5 миллион аутист ресми түрде тіркелген.

Тек соңғы 30 жылда бұл аурудың статистикасы күрт өсті:

"Дүниежүзілік аутизм ұйымының" деректері бойынша, 2008 жылы 1 аутизм жағдайы 150 балаға келеді. Он жыл ішінде аутизмі бар балалар саны 10 есеге өсті.

Аутизм 21 ғасыр ауруы және үшінші мыңжылдықтың басты құпиясы деп аталады.

АУТИСТ-ЖАҢБЫР БАЛАЛАРЫ

Негізінен, аутист-ұлдар.
Қыздарда аутизм сирек кездеседі, 100
адамға 5-7 жағдай.

Неліктен АУТИСТЕР-жаңбыр балалары?

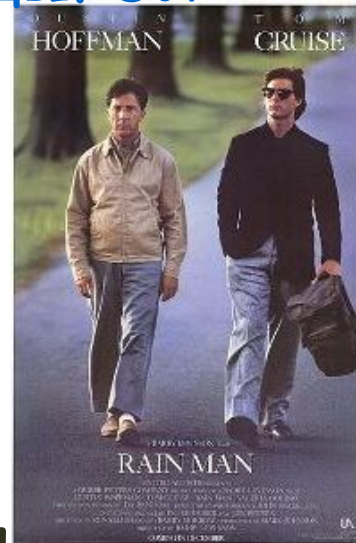

1 версия

"Жаңбыр адамы" - белгілі американдық фильм, онда басты кейіпкер Рэймонд деп аталды, ал оның ағасы Чарли (Том Круз) бала кезінде Rain Man (ағылш. Жаңбыр адамы) деп естіген. Рэймонд сценарий бойынша феноменальды математикалық қабілеттері бар аутист болды. Ол ақылда күрделі

арифметикалық есептеулер жасады. Бірақ сол уақытта ол бес жасар бала сияқты дүкенге зат сатып алу үшін бара алмайды

Бұл кинолентадан кейін «Данышпандар— бұл жаңбыр адамдары» деген фраза пайда болды.

Неліктен АУТИСТЕР - жаңбыр балалары?

2 версия

«Жаңбыр адамы» бұл аттас фильмге дейін де шыққан. Көптеген аутистер найзағайсыз, күн күркіреуінсіз жаңбырға қарағанды ұнататыны байқалған. Мысалы: барлық «қалыпты» адамдар, жалғыз болғысы келгенде, жаңбырға да бей-жай қарамайды.

Аутистер әрқашан «оңаша»...

Аутизм – бала дамуындағы ауытқушылықтың ауыр түрі, ол әлеуметтік ортамен қарым-қатынастың жоқтығын білдіреді. Симптом ретінде аутизм көптеген психикалық ауруларда кездеседі, бірақ кейбір жағдайларда ерте жастан байқалып, бала дамуына кері әсерін тигізеді. Бұл жағдайды ерте балалық аутизм (БЕА) синдромы дейді. Ол болса психикалық даму зақымдалуының бір нұсқасы ретінде қарастырылады. Сонымен қатар бала бойында аутизмнің кейбір клиникалық көріністері байқалса оны аутистикалық тұлғалық қасиеттер деп атайды. Нақты симптом ретінде 2-3 жасқа қарай қалыптасуы мүмкін.

Қазіргі уақытта аутизмнің нақты себептері анық зерттелмеген. Көп ғалымдардың деректері бойынша аутизммен ауырған балалардың себебі орталық жүйке жүйесінің бұзылуы салдарынан болады. Тұқым қуалаушылық фактордың әсері мол екенін көптеген зерттеушілер мойындайды. Сонымен бірге мидың органикалық зақымдалуы да аутист балаларда жиі кездеседі.

Тұқым қуалаушылық хромосомалық өзгерістер, зат алмасу өзгерістері, анасы жүкті және туу кезінде алған жарақаттар, нейроинфекциялар т.б. барлығы да жағымсыз әсер ету мүмкіндігі бар.

ПРИЗНАКИ АУТИЗМА

Неуместный смех
или хихиканье

Отсутствие чувства
опасности

Пониженная
чувствительность к боли

Может избегать
объятий

Необычные
и однообразные игры.
Неровность в физических
и вербальных навыках.

Может избегать
контакта глазами

Может предпочитать
одиночество

Трудности в выражении
потребностей.
Может использовать жесты.

Необычная
привязанность
к предметам.

Настаивает на
однообразии

Повторение чужих
слов и фраз

Повышенная реакция
на звуки или отсутствие реакции

Вращение предметов
или вращение на месте

Трудности в общении
с другими людьми

Аутизмнің пайда болу себептері

Ғалымдардың ең соңғы мәліметтер бойынша аутизмге ұшыраған балалардың тұмыстан миында кінарат (мидың бір бөлігі нашар дамыса, екінші бір бөлігі өте жақсы дамыған, дамыған хромосомалық өзгерістермен зат алмасуды бұзылуы, гендік деңгейдегі өзгерістер) бар екені анықталды. Гендік пайда болуына, жүкті кезінде болашақ анаға қоршаған ортаның қолайсыз экологиялық жағдайы, стресстер әсер етеді. Әдетте бала миының эмоцияға жауап беретін орталығы бұзылады. Олардың қанның құрамында ерекше белоктар анықталған. Бұл жерде тұқым қуалаушылықтың маңызы зор.

Аутизмнің алғашқы белгілері қандай болады?

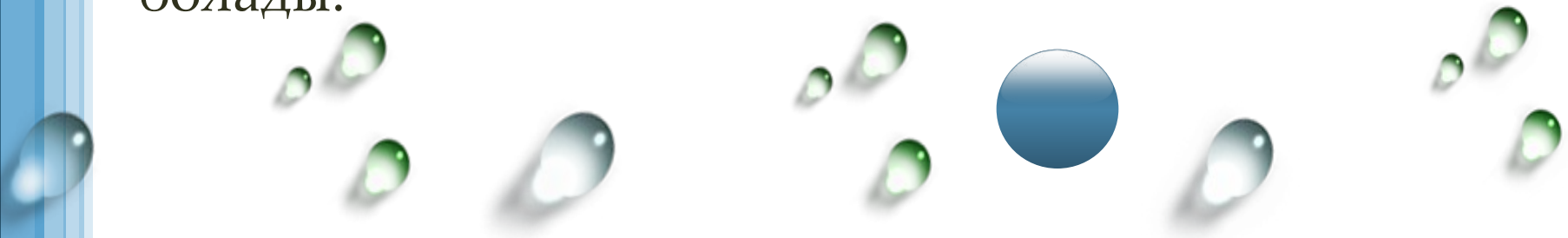
Мұндайда баланың жалпы дамуы тежеледі. Мінезі тұйықтала түседі. Атын атап шақырса, елең етпеуі де мүмкін. Өзге балалармен де ойнамайды. Танып-білуге ұмтылмайды. Тіпті жаңа ойыншық та оны қызықтыра алмайды. Яғни, мұндай балада қалау, сағыну, аяныш, өкініш, қамқорлық сияқты адами сезімдердің ешқайсысы болмайды. Оған бәрібір. Өз әлемінде, өзімен өзі өмір сүреді. Тәулік бойы ұйықтамай жүре беруі мүмкін. Ештеңені қажет етпейді. Аутизммен ауыратын балалардың тәрбиесі күрделі, әрі арнайы дайындықты керек ететін мәселе. Аутизммен ауыратын балалардың ең ауыр дефектісі танымдылық қабілеттерінің дамымағандықтарында. Ми ауруына байланысты қабылдау процесінде, есте сақтау, сөйлеу, жауап беруінде, зейінде ауытқу болады.

Кейде аутист бала туған кезде ерекше болады солғын, тамақ сұрап мазаламайды, жөргек суланса және бір жері ауырса сезбейді, өскен кезде ештеңеге қызықпайды, кейбір сөздерді немесе сөйлемдерді қағып алып, түсінбей қайталай береді. Жақын адамдармен анасымен байланысты симбиотикалық, сондықтан жақын адамдарды түсіну, аяу, көну деген ұғым жоқ.

Аутист бала ерке, тәртіпсіз сияқты әсер береді, бірақ диагнозды ерте қойып, ерте емдесе баланы жазып алуға болады. Аутист бала ешкіммен араласпайды, тұйық болады.

Аутизм түрлері

**Каннер синдромы
(аутизмнің ауыр түрі)
3 жастан бастап
байқалады**

Баланың тым кеш сөйлеуі

Жалғыздықты ұнатады

Күнделікті өмірдегі тәртіптің өзгеруіне қарсы өте сезімтал

Ешкімге еліктемейді ,үнемі бір қимылды қайталайды

Қасындағы адамның сезімін түсінбеуі,сөйлегенде бірде айқайлап,бірде сыбырлап сөйлейді.

Туғандармен мүлдем байланысқа түспейді

Аутизм түрлері

Аспенгер синдромы (аутизмнің жеңіл түрі)

Каннер синдромына қарағанда
интеллектісі айтарлықтай жоғары

Әдетте белгілі бір салаға
жоғары қызығушылық
танытып сол саланы меңгере
алады.

Логикалық ойлауы қабілеті дамыған,
сөйлей алады.

Адамдармен байланысқа түсуі қиын.

Болашақта бір саланың шебері болу мүмкін

Аутизм түрлері

Әдетте қыздар екі жасқа дейін қалыпты дамып келеді де ,бірден қабілеттерінен айырыла бастайды

**Ретта синдромы
(ең сирек әрі тек қыздарда кездесетін түрі)**

Өзі киіне алмайды,бірте-бірте сөйлей алмай қалмайды, қолындағы заттарды ұстай алмайды, бұлшықеттер тонусы жоғалады

Психикалық күйреудің салдарынан жиі ұстамалар болады.

Аутизм түрі

Процессуалды аутизм

Ер балаларда жиі кездеседі

3-5 жасына дейін жақсы дамып, белгісіз себептермен бірден түрлі қабілетін жоғалта бастайды

Ешкімге еліктемейді, үнемі бір қимылды қайталайды

Туғандармен мүлдем байланысқа түспейді

Аутизмнің пайда болу себептері

Ғалымдардың ең соңғы мәліметтер бойынша аутизмге ұшыраған балалардың тумыстан миында кінарат (мидың бір бөлігі нашар дамыса, екінші бір бөлігі өте жақсы дамыған, дамыған хромосомалық өзгерістермен зат алмасуды бұзылуы, гендік деңгейдегі өзгерістер) бар екені анықталды. Гендік пайда болуына, жүкті кезінде болашақ анаға қоршаған ортаның қолайсыз экологиялық жағдайы, стресстер әсер етеді. Әдетте бала миының эмоцияға жауап беретін орталығы бұзылады. Олардың қанның құрамында ерекше белоктар анықталған. Бұл жерде тұқым қуалаушылықтың маңызы зор.

Қол жетімді тәсілдер қамтиды:

- мінез-құлықты қолданбалы талдау (яғни адам мінез-құлқын өзгерту үшін қазіргі заманғы бихевиоралдық теорияны қолдану);
- даму үлгілерін " пайдалану»;
құрылымдық оқыту;
- логопедиялық терапия;
- оқыту соц. дағдыларға;
- еңбек терапиясы (психикалық науқасты белсенді еңбек қызметіне қосу арқылы социумға бейімдеу);

Музыкатерапия

Иппотерапия

Холдинг -терапия

Қуыршақ терапиясы

Құм терапиясы

Пет-терапия

Арттерапия

**Артикуляциялық
жаттығу**

Инклюзивті ойындар

**Әлеуметтік тұрмысқа
бейімдеу (үй
шаруасына)**

**Түзету
жұмыс
бағыттары**

**Көру, есту дамыту
жаттығулары**

**Ұсақ қол моторикасын
дамыту жаттығулары**

**Бұлшықет тонусын
қалыптастыру**

Тони Брекстон

Сильвестр Сталлоне

Наталья Водянова

Джон Траволта

Константин Меладзе

Анна Нетрбко

ҚОРЫТЫНДЫ:

**Мүмкіндігі шектеулі
балалардың мүмкіндіктері
шексіз болуы үшін "ерекше
балаларға" көмек қолын
сөз.**